

Naistööline ja talunaisterahvas

Fr. B. Kreutzvaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2061

Lüüdsjad = lõõkrühmlased

**„Naistöölise ja talunaisterahwa”
tellijad,**

kelle tellimiseaeg lõpul,
uuendagu tellimisi.

=== TELLIMISEHIND: ===
aastas 60 k., üksiknummer 15 k.

=== TELLIMISE ADRESS: ===

Ленинград 31, улица 3-го Июля, дом № 48. Издательство „КЮЛЬВАЯ“

Esimene mai

II Internatsionaali esimene kongress 1889. a. kuulutas 1. mai kogu ilma tööliste klassi rahvusvaheliseks solidaarsuse päevaks võitluses sotsialismi eest kapitalismi vastu.

Revolutsioonilise liikumise loodikul oli proletariaadi rahvusvaheline side veel õige nõrk. Otsus pühitseda iga aasta kogu ilma 1. maid — tööliste solidaarsuse päeva — pani aluse sellele hiiglavõitlusele, mida praegu kaks klassi — proletariaat ja kapitalistid — peavad.

Esimene mai oli võimsaks üleskutseks võitluses kodanlike, mõisnikkude jaabrikantide vastu.

Baljade aastate kestel oli tööliste klassi 1. mai hüüdsõnaks võitlus 8-tunnise tööpäeva eest.

Viikamööda, aralt, kuid mida kaugeemale seda julgemalt, suurema kindlusega esitatakse sel rahvusvahelisel proletariaadi päeval mitme maa töölised oma nõudmised kapitalistlikele maailmale.

Kolm aastat peale selle, kui 1. mai sai rahvusvaheliseks proletariaadi päevaks kuulutatud, kutsus Zürichis Internatsionaali kongress proletariaadi sel päeval tööd seisma jätma ja oma nõudmistega uulitsale minema.

Peanoõudmised, mis II Internatsionaal 1. mail üles seadis, olid: võitlus 8-tunnise tööpäeva ja töö kaitse eest, võitlus sõja vastu ja tööliste klassi rahvusvahelise klassivõitluse kindlustamise eest.

Neid ülesandeid ei viidud II Internatsionaali ajal ellu.

Proletariaadi rahvusvahelise võimu kindlustamise huvides oli vaja ühisi

üleilmset 1. mai demonstratsiooni, ühist streiki, kuid II Internatsionaali juhid ei õpetanud tööliste klassi selle eest võitlema, vastuolka, nad nimetasid üldstreiki „üldiseks meeletuseks“ ja hoidsid sellest tööliste klassi tagasi.

Kuid vaatamata reformistide piiritele, tungis 1. mai, kui revolutsiooni võitlusepäeva, ikka sügavamale proletariaadi arusaamisesse.

1914. a. murdsid II Internatsionaali reformistid truudust rahvusvahelise solidaarsuse vastu ja oma üleskutsega tööliste vennatapmise sõjast osa võtma kutsudes — mida kapitalistid oma huvides algasid — tõukasid nad proletariaadi revolutsioonilised hulgad enesest jäädavalt ära.

Kommunistiline Internatsionaal aga kutsus 1. mai tähtsuse maailma proletariaadi jaoks uuesti ellu.

Minult Kommunistlike Internatsionaali lipu all ühineb tööliste klassis proletariaadi ühiseks võitluse perekaks.

Tänavu aasta pühitseb kogu ilma proletariaat Kommunistlike Internatsionaali lipu all 1. maid uues võitluse ajajärgus. Kogu ilma proletariaat koondab ja organiseerib oma ridu viimastele otsustavatele lahingutele.

Meie, siin Nõuk. Liidus — proletariaadi võidumaal — ehitades ennemägemata kiirusega sotsialismi, paneme üldisele maailma proletariaadi võitlusele alusmüüri.

Lenini partei kindlal juhtimisel tõmbab tööliste klassis enesega kaasa kõige laiemad töötavad hulgad, julgelt tee pealt igasuguseid raskusi võites.

Esimese mai peahüüdsõnaks on meil linnas — võitlus tööstuse valmis-
tuzplaani teostamise eest, sotsialistlike
võitluse süvendamine, mille eesmär-
giks ei ole mitte ainult töövõimkuse
tõstmine, töö produktiiviooni suurenda-
mine, vaid ka hulkades kommunistlike
töö wahetõrjude kasvatamine, isiklike
ja gruppide huvide üldsotsialismi hu-
widele alla paenutamine.

„Sotsialistlike võitlus, — ütles
sm. Stalin, — on see töstefang, mille
abil töölisklassis terwe meie majan-
duse ja kultuurse elu uuele sotsialist-
likele alusele paneb.“

Sellest töstefangist peavad kõik töö-
tawad hulgad linnas ja maal nagu
üks inimene finni haarama.

Minult sel teel võidame meie Nõuk.
Liidus kõige kiiremas korras wiimased
kapitalistlike kerra jäänused ja anname
sellega ka terwe kapitalistlikele ilmale
hoobi, mis kiirustab sotsialismi võitu
terwes ilmas.

Üheks tähtsamaks võitluse hüüd-
sõnaks on täna maal — kewadise
külmitöö 100% protsendiline läbiwi-
mine.

Kollektiivmajapidamistes peame jat-
kama võitlust saawutatud võitude
kindlustamiseks, tehtud tööde ülewaa-
tust korraldama ja uued ülesanded
üles märkima.

Raioonides, kus külmitöö käimas,
tuleb täna wabatahtlike hulke ühijele

pidulikule põllutööle organiseerida, sel-
lest ka kehvikute ja keskmikkude üsfil-
majapidamisi laialiselt kaasa tõm-
mateg.

Kõige selle ülesehituse kõrwal ei
tohi meie sõjahädaohtu ära unust-
tada.

Nõuk. Liidu võidurikas sotsialismi
ehitustöö ajab kapitalistlike ilma ja
proletariaadi riigi wastuolud ifka te-
rawamaks.

Kapitalismi kriis, võitlus uute tur-
gude pärast ajab kapitalistlike ilma
marru. Kogu kapitalistlike ilm wal-
mistab ennast uutele röömsõdadele,
eestkätt Nõuk. Liidu wastu. Meie
kõik peame walwel olema. Naistöö-
lijed ja töötawad naistehulgad astu-
wad täna Dso-awiohimi ringidesse, et
ühes meestöölistega linnas ja tööta-
wate talupoegadega maal — kaitsta,
kui tarwis tuleb, meie sotsialistlike isa-
maad waenlaste wastu.

Meie ei ole üksi. Kommunist-
like Internatsionaali lipu all lähewad
täna terwes ilmas miljonid ja miljonid
töölised demonstreerima, oma organi-
seeritud jõudu ja võitluse kindlat
tahet näitama. Kommunistlike Inter-
natsionaali lipu all saawad nad võit-
lema ja ka — võitma.

Elagu Punane Esimene Mai! Tõs-
tame kõrgemale rahwuswahelise rewo-
lutiooni punase lipu!

Elagu töölisteklassi võit terwes
ilmas!

Naine ja usk

„... sinu himu peab su mehe järele olema ja
jeesjama peab su üle walitsema.“

(1. Moosese raam., 5. peat. 16. salm.)

Miisugusesse olukorda määrab pühakiri
naise. „Naine on kõige kurja juur, kurabi ema
ja patu anum“, miisugune on olnud kõigi

aegade pappide seisukoht naise wastu. Lisaks
sellele teine: „Zumal löi mehe naisele abiks,
lastekaswatajaks, kuid mees on naise pea.“

Ulu mõjul on naifi igasugustest vastutavamatest tööstest, üldse igasugusest ühiskonna tööst eemal hoitud. Naine on määratud mehele orjaks, kulbituningaks, naine sai mehelt vessa, nii palju kui mees heaks arvas, „abielurikkumise“ puhul võis mees naise ära tappa, ilma et kohus teda selle eest oleks karistanud.

Vraegu on meil teada üks usulask, „hüppajad“ (vene keeles — „skakundi“), kus üldse pole iseseisvaid naifi; juba 14-aastaselt kinnitatakse tütarlapsed „wendade“ külge. Wennial võib neid „õdesid“ mitu olla, kuid tegelikult on need „õed“ wennale ühtlasi naisteks kui ka orjadeks. „Wenna“ tegewuse vastu pole õel õigust kaebust tõsta ülemaltoodud piibli seaduste järele. Peningrabi ringkonnas on niisugust omapärast „usk“ mitmes Ingeri külas.

On juhtumisi ette tulnud, et 15-aastased „õed“ juba oma wendadele lapsi sünnitavad. Mõnel jõnkamal wennial (meie mõiste järele — kulakul) on mitu „õde“, kes kõik oma „wenna“ majapidamise tööd ära teevad. Niisuguseid kulakuid aga wastutusele võtta, tähendaks „usuwabanduse“ rikkumist. Waadake, mis suguse se seisukorda võib usk panna naise.

Milleks oli siis pappidel waja seda piibli seadust, kas on see maksew kõikide naiste kohta?

Wale puha, ei ole kõikide naiste jaoks. Ujalugu teab palju juhuiseid, kus naised istusid kuninga troonil ja isegi „püha isa“ — paawsti aujärjel.

Kes ei teaks näiteks Katarina II-st, keda ta lugemata armulehed koguni „Suureks“ nimetasid, ja suurt hulka teisi naiskuningaid? Tuli wälja, et naine, keda mees walitsema widi, tegelikult terve riigi naiste üle walitses. Katarina II tappis oma „jumalast seatud abikaasa“ Peeter III ära ja istus ise, terve Wenemaa mõisnikkude ja pappide karja heakskiitmisel, tsaaritroonile.

Õigusteta olukorras hoiti peaaesjalikult ainult tööraha ja talupoegade naifi. Minult nende jaoks oli määrus, et mees naise pea on. Veel nüüd äsjatavad pavid küllades mehi nende naiste vastu, keda kas küla nõukoguse wõi kuhugi teise ühiskond-

lisesse tööse walitakse, seletades, et „see pole „baabade“ töö“.

Oli terve rahwa üle walitsewal kurnajate karjal juba sellegaagi tegemist, et ohjades hoida mehi, töölisi ja talupoegi endid. Seda rohkem oleks olnud tegemist, kui meestega ühedigukslised oleks olnud ka naised. Sellepärast on loomulik, et sellele osale töörahwast igal wiisil takistusi tehti ühiskondlises elust osawõtmises. Kooliskäimist ei pidanud naisele keegi tarwitses. Siin olid teisedki inimesed walitsewa klassi ja pappide arwamise mõju all. „Kõõqais, kulbi juures pole tarkust tarwis“, seletasid mitmedki mehed meie endi hulgast, mida igasugused usumehed agaralt heaks kiitsid.

Kuid misuquane oli seisukord kõrgemate kihtide endi tütaridel? Mendel olid mitmesugused koolid, kus nad õppida wõisid, nad wõisid ka paljudest ametistest osa wõtta, kuhu „alamal“ rahwal sissepääs takistatud oli, samati naagu koolidessegi. Kui mõnel kehweimal inimesel ehk olekski tahtmist olnud oma lapsi kooli saata, siis ei olnud tal majanduslist wõimalust — maksud hariduse eest olid suured. Kui wast sellest üle said, siis oli sada muud komistuskivi ees.

Niisuguse hoiti igast küljest naisterahwaste arenemist lamitses. Minult kirikuskäimine oli waba. Seal aga seletas papp, et naised hirmsad patukotid on, sest juba esimene naine olewat teinud hirmsat pattu. Pappide laudu usu abil wõtsid walitsewad kihid tööraha perest pärit olewaid naifi oma mõju alla, saatsid oma agitatsiooni umbrohuseemet tööliste nina talurahwa perekonda. Mehed, kellel rohkem, laiemalt teiste inimestega läbikäimist oli, kes ka rohkem õppida, end arendada wõisid, asusid loomulikult kergemini, parema arusaamisega wõitlusele rõhujate vastu, uue, parema olukorra eest, kuna aga naised nende lamitsaks olid, sest et nad oma arenematusse tõttu rohkem papi mõju alla sattusid. Tuli niisuguseid asju ette, et naine pihtil papile üles tunnistas, et tal mees wõi poeg revolutsionäär on, papp pidi aga igast niisugust ülestunnistamist kofe politseile teatama. Võpüks ei mõistnud waene effiteele aetud naine aimatagi, millest see tuli,

et ta mees wõi poeg wõllasse tõmmati eht Siberisse saadeti.

Nõukogude walitus tunnistas naise mehega täiesti ühedigusaliseks. Meil on naistel täiesti waba wõimalus kõige was- tutamatest riigi ametitest osa wõtta. Meil on naisterahwaid rahwakomisjarisid, wälis- saadikuid, mitmed ja õige mitmed naistö- lised ja talunaised on Moskwas Kesktaide- saatekomitee liikmed, walitsewad terve Nõukogude Liidu üle. Siin on tühjaks tunnistatud pappide õpetus, et mees naise „pea“ on. Meil on naine igalpool me- hega ühedigusaline.

Kas suudawad aga naised igalpool oma digusi ellu wiia? Kas saawad naised ise oma digustest ja kohustest aru? Waatame kohe. Paljudes kohtades, paljudes eesti asundustes on naised weel kõvasti finni sama usu küljes, mis mitme aastatuhande jooksul on sidunud naiste arenemist käsi ja jalust, mis mehe naise üle walitsejaks teeb, naise mehe orjaks alandab. Pappide, palwewendade mõju all sõidwad naised täte ja jalgabega paljude nõukoguwalit- suse ettevõtete wastu, mis suurelt osalt just eeskätt naistele kergendusi tooks.

Pappide osa siin on teada. Pappid olid enne ja ka praegu rikaste teenistuses. Kirikute dwatfaktadest kuni kõige kõrgemate usuliste organisatsioonide juhtivate keskkoh- tadeni leiame igal pool praeguste jõutate tihtide efitajaid, endiseid mõisnikke, walge- kaardlasi, kes kõit „tööd“ teewad selleks, et Benemaale tagasi tuua wana korda, mis naised uuesti piibli seaduse järele mehe wõimu alla paneks, mis naistelt wõtaks arenemise wõimalused, samati nagu on praegu kodanlikes riikides.

Mustamantlimehed kui ka sektantide jut- lustajad rääiwad, et nad meile wennad on, kuid need wennad on rõhuwas ena- muses pärit klassiwaenlase leerist, kes esi- mesel juhusel walmis on lehwemat wenda kondini paljaks pigistama ja selle wenna kõri läbi lõitama, kui ta kurjale kurnajale wastu julgeb panna. Töötawate talu- naiste koht on selles wäerinnas, mis nende pimedusejüngrite wastu wõitlust peab.

Ujasin juttu lehwiku naisega, kes tõsiselt seletas: „Dah, teie räägite küll ilusti, see on kõit digus, mõnel naisel on see küll

wõimalik, aga kui mind, näiteks, walitakse raiooni täidesaatekomiteesse, kes siis mu mehele ja lastele süüa teeb? Wõtelge, kui palju on talunaisel kodus toimetusi.“ See on tõsine jutt. Mitte sellel wanal selfi- lisel üksi ei ole niisugune tõsine põhjus, mis teda takistab ühiskonnatööst kui ka õpimisest osawõtmast. Samasugune põh- jus takistab ka paljuid teisi, suuremat enamust meie tööliste- kui ka talunaisi.

Tõin ühe näituse, mida ka siin jordan: Siberis on meil suur kollektiivmajapida- mine „Gigant“ (mitte wahedata Gel-Kau- kaasia sowhos „Gigandiga“). Selles kol- lektiivmajapidamises on ühinenud 25.000 inimest. Kui oletame, et sekmiselt igas majapidamises 5 inimest oli, siis oli tarwis 5000 koduperenaist, et nendele inimestele kõigile süüa walmistada. Praegu aga chi- tatatse selles „Gigandis“ wabrik-tööti, mis kõigile inimestele wanade wilunud kottade juhatusel süüa hakkab walmistama. Selles wõime kindel olla, et mitte halwemat süüa, kui ennem iga perenaine üfsikult walmistas. Oletame, et selles wabrikus 100 inimest töötama saawad. 4900 perenaist wõiwad osa wõtta ühiskonna tööst, wõiwad oman- dada eriteadmisi igasuguste tööde alal, wõiwad õppida riiti walitsema, nagu soo- witas sm. Lenin.

Näitasin selfilisele üleswõtet taldriku- pesemise masinast, mida meil wabrik-tööti- des tarwitatakse. Kõõsis pillenaerul, kas see masin taldrikuid katki ei tee? Ei tee. Ugatahes wähem kui käitsi pesemisega. Aga kuidas on lugu siis selle sajaga, kes kõõgis töötawad? Nad teewad oma ka- helja tundi ära, siis on nad wabad iga- suguse muu tegewuse ja enesearendamise jaoks.

Mis takistab meil seda teha? Kulak fofistab papile, sektantide palwewennale, see seletab palwetunnis tõsise näoga: „Urge, armsad õed isandas, minge kollektiivi, seal pannakse kõiki ühe suure 40 meetri pit- tuse tekki alla magama, tempel lüüakse otsa- ette...“

Ust on naistöölisi, talunaisi kaua tam- mitjas hoidnud. Ustu warjul külwawad praegugi klassiwaenlased umbrohtu. Meie kohus on selle wastu wõimas ühine wäe- rind organiseerida ja tugew wastulööd

anda igafugusele klassiwaenlase sivistamisele, tulgu see kas wõi kümne „jumala“ nimel.

Uff! ei ole kunagi inimestele paremuft toonud, waid on kaswatanud ufujüngrite

ja nende warjul kapitalistide pugufid. Ainult inimese ühine töö teaduse abil kergendab inimese töökoormat, kaotab usu abil istutatud fibuwitsjad ja ohatab inimese elu põllult.

A. Sagittarius

Ilukirjandus

PUNANE NIIDIKE

L. BRUTUS. — Tõlkinud IDA MÄNNIK

(Järg)

XX.

Hommiikul. Sajab wihma. Raaja tuli koju, läbi märg. Sajab wihma, kuid ta ei pane seda tähele, olgu wihm, märg.

Nagu alati, sõitis ta ka täna oma 13. numbris. Palaw, rahwast wagon täiskiilutud. Umbne.

— Konduktor, lubage pilet! Klaarake, anna konduktoritädile raha!

Ümargune lapse käeke ei ulata raha, waid pigistab kõwasti pihku.

Walkjad kähharad juuksed, õrnad lapse palged, jonnakas ninake ja sinisilmad.

Ja Raaja waatleks seda last kaua.

— Just nagu minu... Sinised silmad, walkjad juuksed.

— Anna siis tädile raha. Oi, misugune oled sa! — tõreleb ema.

— Oi, kallike, mul ei olegi rohkem raha.

— Pole tarwis... — hüüab peaaegu paluwalt Raaja ja ulatab pilet.

— Kuidas, muidu?!...

Kuid Raaja huuled wärisewad, suunurkades tuksub ja sõrmed muljuwad rahakoti äärt — kuid silmist ei lase ta wäikest kähharpead.

— Kas sul häbi ei ole! — hurjutab ema wäikest. — Aga mis sa nii kurwastad?

Ja järskune mõte wäljendus sõnades: — Wist matsid oma wäikese? — Ütles nii pehmelt, naiselikult, emalikult.

— Jah! Mat-sin... — sosistasid wae-waltkuuldawalt Raaja huuled. Oleks tahtnud kisendada, waljult, üle waguni,

et heliseksid ruuded, et puruneksid kil-dudeks: — „Ära wiskasin!“

Waatas ümber, kas ehk hüüdiski, kuid sõitjate näod on rahulised, ainult tema jutukõmin wagunis.

Kõike seda meele tuletades astub Raaja pikamisi, wihmast hoolimata, koju poole.

— Raajake! Sa oled ju läbi märg! Wõta ruttu riided pealt ära, külmetad, jääd haigeks!

Ja kui istus, kui wasid riided laua taga, sõi Dmitri hoolitsusel õhtusööki, waatas toas ringi, ja wist kunagi polnud tal nii walus, et seal puudub midagi suurt, tähtsat — nende toas puudub laps.

Ja pisarad segawad. Langewad teeklaasi.

— Raajake, jäta järele! Mis wiga? Ja Dimitri pea on Raaja õlal — waatab silmi.

— Mu waene Raajake!

Kuid Raaja peidab silmad, nagu kardaks, et Dimitri wõib ta salajamad mõtted ära lugeda.

— Ära ärrita ennast, Raaja! On sul midagi pahandust?

— Ei, Mitja, närwilikkus, — ja jällegi waikus. Jälle on Raaja hinges midagi saladust teiste eest.

— Heida puhkama, Raajake!

— Puhkama? Ei, ei!

Praegu läheb wihm üle ja nad lähewad kahekesi wälja, inimeste seas on tal kergem. Nagu mingisugune waril asub nende wahel, jutt ei edene, kuid mõlemad on üksteisele kallid.

XXI.

— Raajat pole kodus, tuleb hilja õhtul. Siis hakkawad süüa keetma, aga süüa tahaks juba praegu.

Dimitri läks söögituppa. Endiselt kãrarsewad ja seletawad seltsimehed laudade taga. Ainult süüa ei kannud mitte Tarina, waid keegi teine, wõõras. Kõsis, kuhu jãl Tarina?

— Lãks dekreetpuhkusele!

Ümberringi oleks nagu waikseks jãä-nud ja katkewal hãälel:

— Kas ta mehele lãks?

— Ei tea.

Sõök jahtub. Peas keerleb: „Tal on laps“. Kelle? Ja kusagilt sũgawalt ker-kib ärewus — „Ehk on minu oma?“ Peletab neid motteid, kuid ikka ja uuesti asuwad nad wanale kohale.

— Aga kui on minu? Tarwis teada! Ja jãlie peletab: — Ruma! Mis mul tõesti on? Kas ta mehele ei wõinud minna?

— Mis teile teiseks tuua?

— Oodake, pidage, kas te pole kuul-nud, kas Tarina on mehele lãinud?

Imestanult: — Teie ju praegu wast kũsisite! Wõib olla et lãks.

Nii ei saanudki midagi teada, lãks teise sõõgikandja juure:

— Kelle asemel see uus töötab?

— Tarina asemel. Teda wabastati dekreedil pohjal. Olete temale tuttaw?

— Ei, ja, ja. Aga kas ta ammu mehel on?

— Wist mitte wãhem kui 9 kuud, kui ta juba sũnnitas.

— Sũnnitas! — pidi Dimitri peaaegu karjatama.

Koju minnes ei tahtnud mõtelda Tarinast. Kuid tegi rahutuks mõte: „Kelle laps?“ Ja hinges wilkus kahtlus: „Minu?“

Kodus — kord hakkas suitsetama, kord traawis toas edasi-tagasi. Mõte ei kũõninud kaugele, keerles ainult selle õhe kũsimuse õmber.

— Sa oled kodus, Dimitri? Lãhme siis kusagile jalutama.

— Kul soowid, lãhme!

Lãksid. Dimitri surus nii lãhedale Raaja kãe, toetas teda nii õrnalt, nagu

põõdis teha heaks mingisuguse wõõa, mida ta isegi weel ei tea.

— Oled wãsinud, Raajake? — ja nii armsana, lãhedana tundus talle Raaja, millegi pãrast oli tast kahju enam kui kunagi enne.

— Miks sa nii waatad?

— Armastan sind, Raaja! Kallis oled mulle!

Tasa, tasa, ainult huultega õtleb seda Dimitri, nagu esimest korda trammis nr. 13.

XXII.

— Raaja, sa oled tãna tööil?

— Jah, ma töötan pãewal.

— Kahju. Mul on õksi igaw.

Raaja ruttas.

— Mine jaluta. Ma ei ole tãna kaua.

Aga minnes arutas: Jãllegi on Di-mitri hããles ja waates iseãraline õrnus. Wõib olla paraneb mele wahekord tãiesti. Tingimata pũõab silma waadata? Imelik see armastus. Arwad juba: jah, jah, katkeb see punane niidike, mis seob, aga nãed, korraga helendab ta jãlle palju õrnemalt, õhetasasemalt. Raaja hããl heliseb lõbusamini, heledam nãeb pãikenegi õlewal, wãsimust nagu ei tunnekski.

Uks Raaja taga wãjus kinni.

Õões on kewad. Wallatud pãikse-poisid hullawad põrandal salkadena. Õões, tãnawal on nii palju pãikest, et wõimata on toas pũsida — jalutama! Kuhu minna? Ja õkitselt, nagu oleks pãike selle tundmuse toonud:

— Aga wõib olla on minu laps? Peaks jãrele kuulama, korraga on minu?

Lãks maja poole, kus asub Tarina. Sellest aiast lãbi, õle tãnawa teine maja. Kuid aias jãl mõtlema.

— Ei ole hea kohata Tarinat — teine sisemine heal wãidles wastu.

— Ega ma tema juure ei lãhegi, ainult teada saada. Ja pãike soojendab nii pãitamalt, pehmelt. Sules silmad, alludes ta pãitustele.

— Ei, tarwis teada, saagu mis saab.

— Tõõsis otsustawalt ja lãks.

Aia lõpul, kus liiwahunikul mãngi-wad lapsed, kus peab kãima ettewaat-likult, muidu wõib mõne wãikese ko-

daniku maha lükata, kuuled häält, mis heledam klaasikölinast:

— M-ah-aa kukku-sin!

Ja ema pahandaw hää! — Mis te, kodanik, lapse peale! . . .

Seal nägi ta Tarinat. Jah, see on tema, priske, terwe. Süles — laps. Taewakarwa sinisesse tekisse mähitud. Ainult walge linake warjab, ei näe.

Ema nägu on selle wäikese kompsule nii lähedal. Huuled sosistawad midagi hellalt, tasa. Ta nägu särab õnnest ja õrnalt hoiab käsi wäikest kompsukest.

Dimitri jäi seisma. Tarina, nagu tundes, et keegi kõrwaline on tema õnne tunnistajaks, tõstis silmad. Imestus. Ja sellele järgneb otsatu rõõm. Kuid rõõm peitub ainult silmades. Huuled on walmis naeratama, kuid naeratus jääb suunurka püsima.

— Oolja?

— Tere Ruduhin!

— Oolja, see on sinu?

Ja ei ole nii raske öelda „sinu“. Oleks tahtnud hüüda:

— Aga wõib olla meie?

Silmad kustusid, kokkusurutud huultel:

— Minu muidugi!

Tekkis rõhuw waikus. Istus kõrwale. Keeras lapse oma poole. Kas warjas päikse eest, aga wõib olla ka tema, Dimitri eest.

Tahtis waadata, kumardas sügawalt üle wäikese teki ja küsis tasa:

— Kas see oli see tähtis, millest sa kunagi kirjutasid?

— Ja, oli tähtis.

Ja Tarinat waldab rõõm, siin ta lähedal on see, keda niikaua ootas, tema lapse isa, tahaks jutustada talle kõik; oma mured ja esimesed walud, sünnituse rõõmu ja . . . kuid kerkib esile uhkus. Ta ei tulnud waatamagi seda tähtsat. Temata sündis, temata kõik wõõras.

Dimitri kuuleb ta hääle katkemist ja ei julge waadata walgetesse mähkmetesse.

Kui lahkusid, surus Tarina tugewasti Dimitri kätt. Nagu tänas teda selle eest, et ta ei ole nüüd üks.

Läks, kuid ta ei oodanudki midagi teist. Teadis et ta armastab oma naist,

kuid ka tema pole üks, temaga on laps, temalt.

* * *

Raaja ruttas koju. Ruttas täna iseäraliselt. Dimitri on õrn, punane niidike ei katke.

Tarwis talle enam oma armastust näidata, ei maksa teda piinata, ja siis kaob wiimane wari meie wahelt.

Ei läinud, lendas, ja oli õnnelik, et kodus ootab Dimitri.

— Mitja, kodus?

— Kodus, Raajake!

Süleles kaua, tugewasti.

— Mu kallis!

Kui sõõnud, istus Raaja ta juure, wöttis mõlemad Dimitri käed omadesse.

— Raajake, meil on tarwis rääkida.

Õnnelikkudesse, pehmelt särawatesse Raaja silmadesse waadates, sai Dimitri aru, kui kaugel on Raaja praegu sellest, millest ta kõnelda tahab.

Oli kahju pisarateni Raajast. Waikis.

— Ka mina tahtsin sinuga rääkida, Mitja. Meie wahel on jällegi mingisugune rahulik waikus tekkinud, ma arwan, see on sellest, et meil last ei ole . . .

Isegi ei tea kuidas, kuid peites näo Raaja kättesse, langetas huultelt sõnad, rasked, nagu esimesed wihmatilgad:

— On laps!

Jäi waikseks, ootas.

Juba woolawad esimeste jämedate tilkade järele teised, peenemad, sõnade wihm, iga tilk waluks Raaja südamele.

— Minu ja Tarinaga on laps. Ma ei tahtnud, juhtumisi, Raaja, kuid . . .

Ja seltsimehelikult, nagu oli, jutustas ta Raajale.

Kuulas waikides, tasa silistas Raaja Dimitri juukseid ja nuttis waiksete pisaratega.

Rasked waiksed pisarad. Weerewad pikkamisi. Mure pisarad. Peitis Dimitri eest näo. Ainult harwa tungis kerge ohkena rinnast:

— Nii, jutusta edasi!

Ja kui lõpetas, istus kaua Raaja juures. Waikisid, ja ka sellest, mis teha tulewikus, ei rääkinud kumbki.

(Järgneb)

Laste kasvatatus

Üks järjekordsetest ülesannetest

Käesolewal filmapilgul, kus M. Liidu majandumise viie-aasta plaani täidemiine eriliselt jõupingutust nõuab, kus kogu töötavate kihtide energia selleks ära kasutatud peab saama, pööras wiimane partei kofikomitee pleenum eriliselt tähelepanu naistööjõu organiseerimisele. — Keskkomitee loeb naistööliste osavõtu järjekordsetest majanduslistest ja poliitilistest ülesannetest eriti tähtsaks, ning on välja töötanud tegevusprogrammi, milles nimetatud küsimust käsutakse ära lahendada.

Eriliselt tähelepanu pööratakse selles tövprogrammis emade küsimuse lahendusele. Ja mitte asjata, sest faktiliselt suudab naistööline ühevääriliselt meeseltimees-tega töötada, kui teda alalistest perekondlistest kohustustest vabastada. Seni kui naine on sunnitud kõik oma vaba aja perekonnale andma, oleks asjata kõnelda naisaktiivi kasvatamisest.

Sagedasti võib näha, kuidas naistööline, väsinud päevatööst, istub koosolekul uinuvas laps süles. Kuidas võib siis niisuguses olukorras juttu olla naisterahwa üldise ja poliitilise kirjaoskamatuse liit-

wideerimisest ehk kvalifikatsiooni tõstmisest.

Sellest seisukohast välja minnes on üks põnevamatest päevaküsimustest eelkooli kasvatuse organiseerimine. Selle ala peale on senini meie ühiskond vähe tähelepanu pööranud, meie oleme üldisest arenemisest maha jäänud.

Kui koolide võrk enam-vähem tööliste ja talupoegade nõuetele vastab, siis ei või seda mitte eelkoolide asutuste kohta öelda, sest ainult 0,58 prots. kogu Nõukogude Liidus olevatest eelkooli-ealistest lastest on eelkooli asutustesse koondatud. Seegi näeruväärt väike protsents langeb suuremalt jaolt linna laste peale, kuna maal sel alal peaaegu midagi pole suudetud ära teha.

Selles asjas peab tulema pööre. Eelkooli sõjakäik, mis praegu käimas on, organiseerib ühiskondlist tähelepanu selle peale ja seab oma ülesandeks lähema paari aasta jooksul vabrikuid (kus enamuses naistöölisted) ja põllumajanduslisi kollektiive lasteaedadega varustada. Mitte ühte tehast ega kollektiivmõjapidamist ilma eelkooli

Laste mänguplats

afutuseta, — on tänapäewa tähtsam hüüdnä.

Kui üldiselt eelkooli kasvatuse peale wähe tähelepanu on pööratud, siis seisab see töö wähemusrahwaste hulgas praegu furnud punktil, wälja arwatud paaril aastal organiseeritud suwised lasteplatsid, mis oma töö wõrdlemisi edukalt täitsid.

Ka tänawu aastal, eelmiste aastate eeskujul, saadawad wähemusrahwaste pedagoogilised tehnikumid oma õppurisi maale suwiseid lasteplatse organiseerima. Eeskätt saawad warustatud töäjõududega kollektiivmajapidamised.

Et töö edukalt lähets ja soowitawaid tagajärgi annaks, tuleb kohapealsetel seltsilistel eeltööd hakata tegema.

Milles seisab siin see eeltöö? Kõigepealt naiseltsilised, kellesse asi kõige rohkem puutub, peawad siin algatuse oma kätte wõtma. Tuleb kohtadel teha laialdast selgitustööd lasteplatši loomiseks. Wälja selgitada ja arwele wõtta, kuipalju on asun-

dufes eelkooli-ealisi lapsi. Luua side lähedalolewate ühiskondliste asutustega (kooperatiividega, abiandmise komiteedega jne) ainelise toetuse saamiseks. Samati tuleb nõuda, et teatud osa enesemaakustamise summadest selleks otstarbeks määrataks.

Majandusline külg ei tohi suuri raskusi teha. Wõimalusi leidub palju, kui kohapealsed seltsilised ise energiliselt peale hakkawad.

Suwiste lasteplatšide organiseerimisega ühes tuleb eeltööd hakata tegema alaliste lasteaedade loomiseks. Kollektiivmajapidamistes, kus leidub 10—15 eelkooli-ealist last, tuleb wiimane tingimata luua.

Selleks on waja ka, et kollektiivid asjast huumitatud seltsilisi wälja eraldaksid ning raioonides organiseeritawatele sellekohastele kursorustele saadaksid.

Selles seisab, seltsilised, teie tänapäewa ülesanne, mille täitmisele wiibimata tuleb asuda.

E. T.

Sõnumid

WALGEST EESTIST:

Kuidas elawad Eestis talunaised

Naistel puuduvad igasugused õigused

Eestis ei ole naistöolisel ja talunaisel mingisuguseid õigusi — nad on ainult orjad. Et see nii on, seda tõendawad isegi Eesti sõtsid. Nende häälekandja „Rahwa Sõna“ kirjutab Setumaa naiste elust sõna sõnalt järgmist:

„Setumaa naine omab tänapäew veel liig wähe õigusi ja seltskondlist seisukohta, wõrreldes mehega.

Praegune Setu naine on mehele majas selleks, et teha tööd. Töö järele hinnatakse naist ja seejärel ka kositakse üks wõi teine.

Õfimine, kes talus tõuseb ja pere äratub, on siin pereema. Waewalt on päite tõusnud, kui ruttab ta juba lauda juure, loomi talitama. Selle tööga walmis, on ammuigi jõudnud aeg selleks, et perele walmistada hommikueinet ja saata mehi tööle. Ja siin toas ootawad teda sada

talitust. On kolm-neli unise peaga, kirjajat last, neid tuleb harida, toita. Tihti ei saa pereema teisiti, kui wõtab ühe mudilase sülle, annab sellele rinna kätte ja ise astel-dab pliibil süügikeetmisega. Ning lõpuks, kui peale suuri pingutusi kõigega walmis saadud, on ka hommik möödas ja Setu naisel tuleb põllule tööle minna.

Setu naine peab wäliswõid kaasa tegema nagu meeski. Majauks keeratakse lukku, pannakse lapsed päewaks luhutaha wõi wiiakse ühes põllule. Sageasti on lapsed üffi terve päewa toas omaette. Keset tuba on neile kausikene toiduga ja leiwa-tükibega asetatud, kust siis igauks oma nalga kustutab.

Majas, kus palju lapsi ja neid on enamasti igas Setu elamus, eriti aga tehwe-mais, on lugu lastega päris kurb. Korralikust lastekasvatamisest ja nende eest

hoolitsemisest ei ole juttugi — peaasi, kui nad ikka elavad. Nagu elavad kaltsupuntrad, mustad ja arglikud, liiguvad nad mööda tänavaid. Djalat ajapuudusest, ofalt ka hoolitsemisest on uajas pea igalpool waesufega ühes suur mustus. Pesemisest ei hoolita sageli nädalate wiiji. See asjaolu omakorda toob esile jällegi haigusi jne. Setu naine, kui ta on pereema, ei tohi ega saa kunagi haigeks jääda. Siis lähets majapidamine segi. Ei küsi sellest keegi, et pereema on raskeljalgne wõi jalgades jootsma. Ta peab olema wäljas, kuni jureb.

Dhtu saabudes naisel on jällegi tuhat tööd ja toimingut ees. Tuleb talitada loomi, lapsi, terwet peret. Igaüks hüüab waid pereema poole, et see teda aitaks.

Alles siis, kui köit juba magawad, pääseb Setu perenainegi lühiajalisele uinastule. Kuid tihti seegi aetakse nurja wäikesti mudilaste poolt.

Kiisugune elu kestab wahetult päewast päewa ja nädalast nädalasse, tuudest aastasse ilma igasuguse puhkuse ja rahuta. Pühapäewadelgi ei saa perenaine puhata: kes teeks siis majatalitused. Kuid sellase raske töö, murede ja pingutuste all on Setu naine wajunud ka waralt küüru, pea on hakanud kandma hõbehalle juukseid ja liitmeisse roninud walu.

Siintohal ei saa märkimata jätta ühte. Mitte ainuüksi Setu naine ei kannu sellaseid raskusi, waid ka suur protsent teisi Eesti tehwi-talude perenaisi jagawad sama saatust.

Naise allahindamine on üldine. Sünnib Setu maija tütarlaps, on köit pahased, turwad, kuid poisilapse saamine sedarohkem rõõmustab köiki. Ka on emagi hoo-

litsemine poisilapse wastu sageli suurem, kui on seda tütarlapse suhtes.

Naiste kohuseks Setumaal on ka igasuguste usuliste tseremoniide täitmine. Eriti palju ja mitmesuguseid tseremoniisid tuleb ette pulmade puhul. Naiste asi on ka leelotamine. Leelo, s.o. rahwalaul on setulaste keskel püsinud kuni tänapäewani. Leelo sõnad luuakse harilikult küla wanema ja kuulsama leelonaise poolt, kellelt see edasi kandub, üle küla ja kaugemalegi weel, moodsustades ühise rahwasuus liikuwa leelo.

Setu naise eluraskusist tingituna esineb nähtus, et nooremad parema meelega kodust wälja, Tartu- ja Wõrumaale, teenima lähewad. Teenides wõdrast suwel, tullakse talweks jälle koju ja elatakse siin suwisest tööwaewast. Talwel, siis kujutakse rahwarriiet ja kogutakse weimewaka põhja ikka rohkem ja rohkem kirewaid hilpe.

Kosimist ootab iga Setu piiga suure lootusega, kuigi elu naisena ei millesti roosiline pole. Aga wanatüdrutuks jäämine, see on suur häbi. Wanatüdrutu wastu muutub õhkkond waenulikuks.

Setu naise elujärje ja olude parane mine oleneb waimlisest ja majanduslisest taapinnast, milles elatakse.

Seni aga on siin naisel kanda suuri kohustusi ja töökoormat, mille tõelise suurust kaugemal seisja waewalt hinnata mõistab. Kuid samas ka — ega inimene isegi, olles raskustega seotud juba maastmadalast, töö ja muredega kokku kaswanud, oskagi näha oma elus paremat ilma. Ta harjub, kaswab kokku sellega ja kannab oma koorma nurisemata. Ent ega see ei õigusta, et teist ei wõikski see olla.

LINNAST:

Leningradi oblasti eesti kollektiivmajapidamiste naisdelegaatide nõupidamine

Ajatirja „Naistöolise ja talunaisterahwa“ redkolleegium ühes Leningradi naisaktiiviga korraldasid 8. märtsil suurema linna ja maawahelise sisedhtu ja selle järele kolmepäewase nõupidamise.

Selmistel aastatel on ka sarnaseid sisedhtuid ja nõupidamisi toime pandud, kuid

nad on käsitanud rohkem üfiskuid naiste hulgas töötamise ja kaswatusel küsimusi. Kuid wiimane nõupidamine eraldus eelmistest oma koosseisu poolest — sel korral oli 90% kollektiivmajapidamiste esitajaid. Sel nõupidamisel käsitati praeguse aja terawamaid wõitluse ja ehituse küsimusi, nagu

Leningradi eesti kollektiivmajapidamiste naisdelefaatide nõupidamine
Leningradis

kollektiiviseerimise ja tema kindlustamise tähtsust, kulaku, kui klassi, likvideerimist, sõjahädaohu ja elu-olulisi küsimusi jne.

Eriti tähelepanu väärib see asjaolu, et sellest nõupidamisest võttis osa ka meie parem meeste-aktiiv — sm. Saks, Wätman jt. — kes esinesid aruannetega ja läbirääkimistest osa võtsid.

Suunitam oli see, et sisedõhtul Haridusmajas esinesid meie külalised termituste asemel, nagu see harilikult viisiks, lühikeste asjalikkude „raaportitega“ selle kohta, mida nad kollektiiviseerimise ja külvihoogtöö alal juba on ära teinud. Nendes lühikeses väljaastumistes avaldasid nad julgust, teadlikkust ja kindlat võitlusetahet.

Nõupidamine kestis kolm päeva, töö oli elav ja asjalik. Tundus, et küla laiad hulgas teadlikult meie ehitustööst osa võtavad. Iseäranis suurt rõhku panid naised kollektiivmajapidamiste edaspidisele kindlustamisele. Peatati ka niijugustel küsimustel nagu tööplaan, tööjaotus, korraldus, kollektiivmajap. naiste kvalifikatsioon, lastekasvatatus jne.

Naisseltsilised maalt kuulutasid endid „Naistöoline ja talunaisterahwa“ lewitamise ja kirjasaatjate organiseerimise alal lõõrühmaks ning kutsuvad kõigi eesti asundusi neile järgnema, et meie ajakirja „Naistöolist ja talunaisterahwa“ saaks muuta kuukirjaks, et selle kaudu laialisi naiste hulkasid igal alal ülesehitavast tööst elavamalt saaks osa võtma tömmata ja neid tihedamini sellega siduda.

Delefaatid lubasid mitte üksi oma kollektiivmajapidamises töötada, vaid ka nende külanaiste seas tööd teha, seda veel kollektiivmajapidamistes pole tömmatud ning töötasid ühtlasi ka nõukogude valitsusele ja kommunistilisele parteile igal alal abits olla.

Nõupidamine lõppes ülenadatud meeleolus. Linnaseltsilised said maaseltsilistelt palju uudist kuulda ja neilt mõndagi õppida. Ühtlasi said ka maaseltsilised palju juhatust ja selgitust küsimuste kohta, mis neile enne tumedad olid.

Kõik soovisid, et tulevikus niijuguste küsimuste asjus veel laiemas ulatuses nõupidamisi saaks korraldatud.

Linnanaalne

MAALT:**T e r w i t u s****„Naistöölise ja talunaisterahwa“ toimetusele**

Meie, Pihtwa ringkonna, Nowoselje raiooni, Leineri külanõutogu täieliku kollektiiviseerimise raiooni kollektiiviliikmed naisterahwad ja naisdelefaatide grupi liikmed, saadame palawa terwituse „Naistöölise ja talunaisterahwa“ toimetusele, kui kollektiiviseerimise väerinna wäsimata juhile.

Palawalt terwitame kommunistilise partei ja nõukogude walitsuse poolt ettewõetud põllumajanduse kollektiiviseerimise hoogtööd. Tõotame kõit ühiselt, et meie ei astu mitte sammu tagasi nõukogude ja partei direktiividest, ei astu sammugi tagasi kollektiiviseerimise wäerinnalt, waid — edasi! Ühtlasi anname ka töotuse — wäsimata wõidelda uue elu wäerinnal ja ohwerdada kõit oma jõud ühismajapidamiste ehitamiseks.

Wäikene laialipillatud üfkitmajapidamine on näidanud, et ta nende pidajatele

ja kogu nõukogude töötawale rahwale kahjulit on. Meie, Leineri naiste aktiiv, anname töotuse sammuda ja wõidelda ühes kommunistilise parteiga, kui kõikumata ja wäsimata töötawa talurahwa ja tööliste klassi juhiga.

Nõuame külanõuajate, kui klassi, täieliku liitwäerimist, ja kiiremas korras nende wäljasaatmist meie täieliku kollektiiviseerimise raioonist, et nad ei saaks teha enam seda musta kihutustööd, mida nad senini Leineri asunduses on teinud.

Elagu kommunistiline partei!

Elagu Ü R (e) P keskkomitee!

Elagu Leineri külanõutogu täielik kollektiiviseerimise wäerind!

Elagu proletariaadi diktatuur kogu maailmas!!!

Komisjoni liikmete allkirjad

Singowitja asunduse (Wolosjowi raiooni) naised jääwad teistest maha

27. märtsil oli meil asunduses naiste üldkoosolek. Päewatorras oli terve rida elulisi küsimusi: kollektiiviseerimine, töö naiste seas, suviste lasteplatfide organiseerimine jne. Kuid koosolekust ei olnud kõit asunduse naised osa wõtma tulnud.

Koosolekul wiibiwad naised ei tahtnud kollektiiviseerimisest midagi teada ja ütlesid suviste lasteplatfide organiseerimise kohta: „Kui meie lapsi oleme sünnitanud, siis

jõuame neid ka ise kaswatada“... See näitab, et asunduses tuleb naiste seas palju kultuurharidus- ja selgitustööd teha, enne kui neid wanadest eelarwamistest lahti saab kistuda. „Naistöölise ja talunaisterahwa“ redkollegium peaks siin kaasa aitama.

13. rewolutsiooniasstal niisuguseid sõnu kuulda, nagu eelpool öeldud, teeb päris häbi kofe.

Pauline Meerbach

Ka meie, Rongowitja (Wolosjowi raioon) naised, ei taha ajast maha jääda

30. märtsil oli meil naisfelfiliste üldkoosolek. Osawõtt oli elaw. „Naistöölise ja talunaisterahwa“ wastutaw toimetaja sl. Allermann tegi „Naistöölise ja talunaisterahwa“ majanduslise seisukorrast, tööst ja ülesannetest aruande. Läbirääkimiste ajal tegid naisfelfilised rea ettepanekuid ajatirja sisu täiendamiseks ja lubasid kõit kaastööd teha, ning kes weel tellijad ei olnud — tellijateks hakata.

Peale selle andis sl. Allermann lühikese ja selge pildi rahwuswahelisest seisukorrast ja meie fofialismi ehitustööst, peatades eriti maal kollektiiviseerimise ja kewadise külwitöö küsimuste juures, millel mitte üfki kollektiivmajapidamiste, waid ka kehwikute ja keskmiktude üfkitmajapidamiste kohta suur tähtsus on.

Wõned naisfelfilised, kes kulaku agitatsiooni mõju all olid, mis sel ajal Rongos-

Medodatis (Tomski ringkonnas)

Naistepäewa (8. märtsi 1930. a.) läbiwiimise presiidium. — Ges seisab pioneeride rühm

witfas õige tugew oli, püüdsid õige ägedalt kollektiiviseerimise poliitika wastu wälja astuda ja kulaku „fannatuste“ üle ärdaid pisaraid walada. Kuid koosolek oskas oma enamuses õiget liini pidada. Meie teh- ja kesk-talunaisterahwal on küll selge, et kollektiivmajapidamises peab tema elu paranema, kuid et nad aastakümneid wanade eelarwamiste küljes kinni on olnud, ei suuda nad järsku otjustawat

pöbret teha ja kardawad weel untele eluwiihsidele üle minna.

Kuid mitmelgi neist, kes kollektiivist wälja astusid, on niisugune tunne, et kui artell „Õige tee“ suudab tegelikult näidata, et kollektiivmajapidamine parem ja tulusam on, kui üksikmajapidamine, siis astuwad kõhklejad uuesti kollektiivi tagasi.

Kehwikalne

Punase-Struugi eesti kool sotsialistlikult wõistlust teostamas

Punase-Struugi koolinõukogu arutas küsimust, kust summasid wõtta, millega kehwiikute lapsi toetada. Sest see oli ju sots. wõistluse lepingus ette nähtud. Seda silmas pidades otjustaski ta oma koosolekul eestlaste üldpühapäewikut läbi wiia, et sellest jaadawat sissetulekut kehwiikute laste toetuseks anda. Pärast seda kinnitati see otsus ka laste wanemate üldkoosolekul ära ja wiidi 23. märtsil s. a. täide. Mõne tunniga laaditi 3 wagunit puid täis, mil-

lest umbes 24—25 rubla saadi. Ka koolilapsed wõisid sellest puhkepäewikust osa, ainult teise sots. wõistluse punkti elluwiihimiseks. Nemad laadisid ühe waguni puid, mille eest umbes 8 rubla said. See raha läheb nende traktori ostmise fondi (P.-Struugi raiooni koolilapsed otjustasid raioonile ühe traktori osta. Selle fondi alussummadeks on utiil-tooresainetest saadud summad.)

M. F.

Punase-Struugi cesti foori õpilased puhkepäevil
puid laadimas

Majandus

Toitluse organiseerimine ühismajapidamistes

... Revolutsioon dieetes (otstarbekohane toitmine)
on põllumajanduse süsteemi revolutsioon ...

(A. Selenko, „Revolutsioon ja kultuur“, nr. 2).

Kollektiivmajapidamistes on kõigi teiste tähtsate küsimuste kõrval ka toitluse küsimus väga tähtis.

Sellest, kuidas on organiseeritud toitmine, oleneb tihti suurel määral liikmete suhtumine kollektiivmajapidamisele. Hästi korraldatud toitlus võib liikmeid kõvemini oma kollektiivi külge siduda, aitab lahendada elu-olulisi küsimusi ja tõstab üldist meeleolu.

Selle vastu võib halb toitmine kollektiivist lahtumise ja üldise meeleolu langemise põhjuseks olla.

Kui vaatame eestlasest kestmitu lauda, siis näeme, et seal toidud väga ühekülgsed on. Söödakse suuremalt osalt ühte toitu, näiteks soolalisha suppi, mida harilikult 2—3 päeva peale keedetakse, eht jälle odratangu või kartuliputru. Kehviku toit on niisamasugune, ainult ta on

lahjem liha ja piimarammu poolest. Peale selle valmistatakse toidud maitsetult ja antakse korratult lauale.

Zoomulikul ei saa ühiskomajapidamiste toidumajandustuse peale tarvilikku rõhku panna, sest selleks puudub aeg, teadmised, oskus ja peaaegu — mitmesugused toiduained.

Ühiskomajapidamistes eraldatakse aga selleks inimesed, kes ainult toitluse eest harkavad hoolt kandma. Need isikud muretsewad selle eest, et toiduaineid tarvilisel määral oleks ja et nad saaksid hästi alal hoitud, et terve aasta läbi oleks mitmekesine toit.

Misugused oleksid meie nõrkmised toitluse küsimuses? — Toit peab maitsev ja terwisele kasulik olema.

Et toit maitsev oleks, waja tunda kokkumunsti. Sinnedes organiseeritakse selleks koolid ja lühiteajalised kursused.

Toitu tuleb isuaratavalt lauale panna, selleks peab laud puhtalt ja maitsewalt kaetud olema — puhast lauakate, igal taldril, nuga, kahwel, lusikas, see kõik tõstab wastawalt meeleolu ja mõjub ümbruse peale kaswatavalt.

Toit peab terwisele kasulik olema. Wale arwamine oleks, et ainult kallid ja raswased toidud kasulikud on. Et teada iga toiduaine mõju meie organismile, peame teadma tema koosseisu, selleks oleks kasulik, kui söögitoa seinel ripuksid toiduainete koosseisu tabelid, ja arsti poolt, kus see võimalik, saaksid wastawad loengud toime pandud, et kollektiiviliikmed selles küsimuses teadlikumaks saaksid.

Terwele inimesele on waja, et toit võimalikult mitmekesine oleks, et liha kõrwal võimalikult rohkem taimetoitu nii toorelt kui keedetult tarwitada oleks.

Kasulik on näituseks salatit tooretest keeduwiljadest (peeneksriiwtitud porgandid, peedid, kapsad, roheline sibulad, pomidorid soola ja wäheste koorega) söögi alla

lööa. Iseäranis kasulik on see lastele. Keedetud aiawilja segatoidud (winigret), küpsetatud aiawili, igasugused pudrud, puuwili toorelt ja keedetult — see kõik on kasulik nii terwele kui haigetele.

Sinnedes, kus inimesed toitluse küsimuses teadlikumad, töötawad taimetoitu söögimajad iseäranis edukalt. Kuid et meie põllumajanduses ei ole keedu-aiawilja wäärilisel hinnatud, on need toidud üldiselt kallimad kui lihatoidud.

Ühiskomajapidamistes tuleb aiapidamine nii sisse seada, et ta oma kõõki rahuldada jõuaks ja ka riigile müüa suudaks. Wähe on ainult sellest, kui kartuleid ja kapsaid kaswatatakse. Waja oma aeda porganditega rikastada, millega isegi tiisikusehaigeid ja wäherelisi arstitakse ja mida arstid soowitawad iga päew lastele anda. Kõiki niisuguseid wiljasid, nagu: kaalid, naerid, petersellid, tillid, sellerid, kõrwtisad, sibulad, oad, erned ja kewadel wara-redised ja salatid, peab ohtrasti külwatama.

Kõik need wiljad ei nõua keerulist hoolitsemist, kuid toiduks on nad wäga kasulikud. Leningradi oblastis peaksimine ka pomidori (thomat) kaswatada katsuma, mida wäga mitmekesisele võib tarwitada niisamati, kui ka teiste toitluse hulgas. Pomidorides ja salatis leidub palju rauda, ja sellepärast on soowitaw neid rohkem tarwitada.

Umeerikas kasutatakse isegi kõik sood ja rabad, kuhu jõhwtikaid ja poola marju külwatatakse. Seal leitakse uusi wiljasid, näituseks apelsiini ja sidruni segu, magusad kartulid jne, mis ei peaks ka meie ühiskomajapidamised uusi katseid tegema, et oma toitumist rikastada.

Raiskelsilised, kes kõige rohkem selle töö peal on, muretsege selle eest, et teil aiad võimalikult mitmekesise mat wilja kannaks, et kõik suudaks terwet ja maitsewat toitu anda, millest oleneb terwe kollektiiviliikmete hea terwis ja meeleolu.

Selma Kirsch

Meeletuletus talunaisterahwastele

Aeg on ammu juba ukse ees, mil talunaisterahwad peawad selle üle mõtlema hakkama, mida juurwiljaaeda külida, iseäranis käesolewal aastal, kus meil tarwis on oma toiduainete hulka suurendada.

Kõigile on teada, et just juurwili sisaldab kõige enam elujõudu andwaid aineid, witamiine, mis noorele kui wanale tema eluenergia ja tööjõu kaswatamiseks tingimata tarwilikud.

Sellepärast peab iga teadlik talunaisterahwas, kes aru saab, et meil on tarwis tõik teha, et meie riigis toidunainete saadusi suurendada ja ka oma majapidamises toidulust tõista, käesolewal aastal mitmesuguseid juurwilju kaswama panema.

Toome siin tähtsamaid kõõgiviljaliike, mida võib soowitada ja mis peatsid meie juurwiljaaedades aset leidma:

Peetakapsas — soowitaw kaswatada kolme liike:

1) Warajane. Juuni hiiglane või Dithmari kõige warasem. Kui need on külitud aprilli algul, annawad nad saaki juba juulis. Palju ei maksa neid istutada, sest sügiseni kaswawad pead lõhki.

2) Sissetegemiskapsas. Harilik Braunschweigi ja Lübecki kapsas.

3) Talwekapsas. Amager, kõwa wähelbase peaga, seisab kuni kewadeni keldris wärskelt alles. Tuleb aga koristada aiast tingimata enne külma tulekut, wastasel korral läheb mädanema.

Lillekapsas. Erfurdi madal eht Lumevall. Et lillekapsas kaswab hästi madala temperatuuri juures, siis võib teda veel juulis külda, kohale istutada augustis, sügisets annab saaki.

Kuitkapsas. Delikatesse.

Kaalikas. Krasnoselski. Suwifets tarwitamiseks külitakse aprilli algul lawasse, talwifets tarwitamiseks külitakse ühtaegu teiste aiawiljadega kohe waku või peenrale.

Salat. Berliini kollane, Dippe kollane, Kivipea. Soowides warast saaki, tuleb külda kasti ja istuda üfsikult peenrale, 25—30 sm. üksteisest eemale, siis kaswawad ilusad pead.

Spinat. Gaudri ja Triumph. Uue Meremaa*) spinat. On soowitaw oma lestwuse pärast. Taimed kaswatada pottides ja siis peenrale istutada, jättes iga taime wahet 60 sm.

Redis. Titus Hermann suur, Wõidredis — hiigla, sügisets kaswatamiseks ko-

hane, kewadisets — Rubiin ja Non plus ultra.

Rõigas. Mairõigas, Delikatesse.

Talwerõigas. Pariisi must.

Maerid. Petrowski.

Borgand warane. Pariisi turg, peaaegu ümargune, külda ainult natukene suwifets tarwitamiseks, sest pea kaswab lõhki. Soowitawam sort — parandatud Nantes.

Talweporgand. Feonia — seisab üle talwe, kuid ei ole nii mahlane ja õrn kui Nantes.

Petersell. Bordowitt, fileda juurega.

Peet. Rhediwe, Egiptuse ekstrawalik.

Seller. Praaga hiiglane.

Sigur. Magdeburg.

Sibul.*) Zittau kollane, Madeira, Hollandi hiiglane. Et saada suuri sibulaid, tuleb külda aprillis lawasse või kasti ja siis peenrale istutada. Talwefibulateks on soowitaw kaswatada meie wene tippfibulaid.

Murulaud.

Kurgid. Kastekindel, Wjäsnikowi, Muuromi.

Kõrwits.*) Melooni kollane, Mandli, ja kes soowib iluasjaks suurt kõrwitjat, võib istutada Zentner.

Üdiernes. Telephon — uus kõrge sort, pikkade kaunadega, hea maa peal wiljarikas. Wäga hea on ka wana sort Non plus ultra.

Põlduba, harilik.

Windsori uba, suur. Soowitaw teeta ainult kaunadena supits ja muuts kõõgiks, aga liiga palju nahaga. Leningradi oblastis ei walmi ta wihmase suwega.

Mädarõigas.

Till.

Tomat.*) Kondine Red, Best of All, Progress.

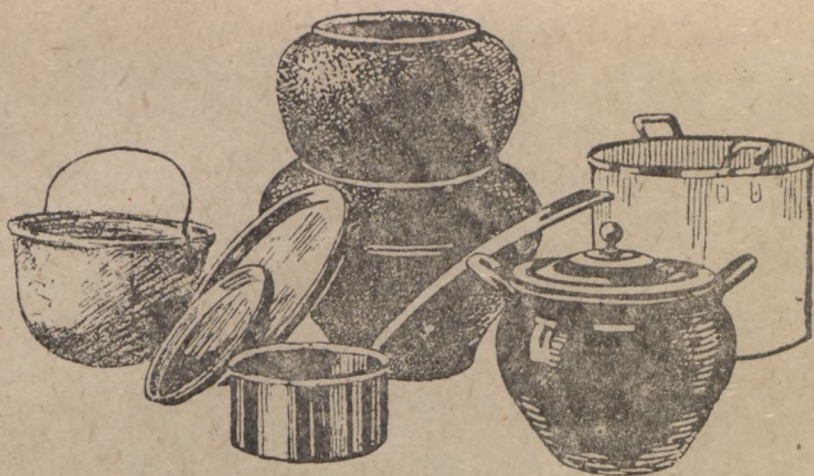
*) Need aiawiljad tulewad istutada lawas kaswatatud taimedest. Kellel omal wõimalust ei ole kaswatada taimi, see võib osta; tuleb kohaliku agronoomi käest üfsikult eht kollektiivset nõu küsida.

Kirjawastused:

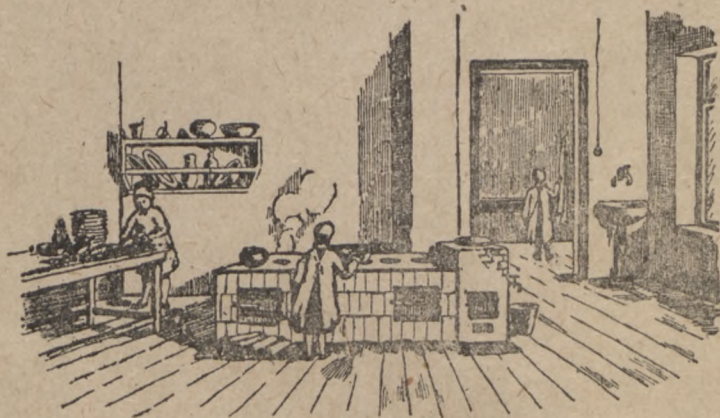
„Seltsiline“ (A) kirjutage otsekohe praktilisest elust ja tööst. Luuletused nõrgad.
Kahplik. Ootame sõnumeid.
Siba. Tuleb kirjutada, miks artell lagunemas on.

Maha naisproletaarlaste orjastaja — üksikköök!

Elagu ühisköök

ja ühissöök!

Wastutaw: Toimetuse-kolleegium. Wäljaandja: „Külwaja“ (изд. „Кюльвая“).

1930/104
Sind 15 kop.

19897

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR